Biblioteca Alifanti

stud. arh Daria Grigoriu

Mobilierul proiectat de arh. Mircea Alifanti a fost recent redescoperit și expus, alături de arhivarea caietelor și desenelor lui. În luna noiembrie am participat la atelierele care au avut ca obiect de studiu biblioteca, proiectată și realizată de arhitect în anii 50[1].

Intrând în contact și studiind mobilierul arhitectului, am ajuns alături de ceilalți studenți participanți să aflu despre Alifanti, despre activitatea să practică, didactică și, chiar să descoperim procesul sau de gândire și de creație, consemnat în zecile de caiete și desene lăsate.

Releveu al bibliotecii și copie după un desen al lui Alifanti, costum de teatru pentru Ludovic al 13-lea, realizat de DG

Întrucât nu există multe informații scrise despre Alifanti, în articol voi exprimă înțelegerea mea asupra pieselor pe care le-am studiat, cât și informațiile pe care le-am aflat intrând în universul arhitectului, sperând să provoc și în alți studenți interesul de a descoperi un arhitect atipic pentru timpul său.

Un scurt context al arhitectului: absolvă facultatea în '39 și începe să lucreze în biroul arhitectului Duiliu Marcu. Activitatea de proiectare este întreruptă de stagiul militar, fiind trimis la Odesa. După doi ani își continuă activitatea de proiectare în cadrul instituțiilor de stat. Din 1945 își începe activitatea didactică la catedra de Construcții unde urma să devină profesor conferențiar.

În cadrul atelierelor ne-a fost oferit timp pentru studiul bibliotecii pentru a măsura, a-i înțelege mecanismele, logica structurală, detaliile și relația cu omul.

Obiectul întreg este alcătuit din două biblioteci complementare suprapuse. În partea de jos se află albume, colecții de artă, arhitectură și design grafic, iar în biblioteca de sus se află cărți cu aceleași teme, de dimensiuni mai mici. Privind

[1] atelierele au fost organizate de Studio BAAB, care gestionează mobilierul și arhiva Mircea Alifanti

obiectul, e clar că acesta a fost făcut pentru a conține ceva prețios, de mare importanță, nu pentru depozitare. Cărțile se pot așeza doar pe orizontală, nu încap multe. Știm de la membrii familiei că s-au păstrat aceleași cărți în bibliotecă. Putem presupune că erau atent alese și plasate în bibliotecă, constituind ideile la care se întorcea.

Biblioteca se îngustează către partea superioară, are un aspect zvelt, de arhitectură japoneză. Acolo unde utilizarea i-a permis, introduce un unghi pentru a subția și mai tare arhitectura.

Obiectul în sine "în lipsa unui martor poate fi confundat cu o clădire"[2]. Are structura de rezistență, registre, "piano nobile", tratare diferită a colțurilor, se termină în partea de sus cu o "cornișă", este ridicată pe "stâlpi". Nivelul de detaliu nu e necesar unei biblioteci.

Fiecare element de lemn se retrage la întâlnire cu un altul, biblioteca parcă e formată din toate aceste spații care determină umbre, straturi, posibilitatea de a ajunge la rafturi din spate, de a pătrunde cu privirea, de a proteja.

O dedicare atât de mare obiectului bibliotecii și personalizării mobilierului, indică o atenție pentru locul în care se petrece introspecția, facilitarea unui mediu nu doar eficient (sertare dedicate planșelor, compartimentări de diverse dimensiuni) ci care să încurajeze studiul, proiectarea, procesul personal, imersarea în muncă.

Din amintirile studenților[3] se conturează imaginea unui pedagog cu o metodă diferită de cea a colegilor săi, pentru unii frustrantă la prima întâlnire.

[2] Biblioteca, alifanti.ro
[3] Interviuri, biblioteca Alifanti, youtube

Relatează că Alifanti nu făcea "corecturi", nu atingea niciodată foița (proiectele erau redactate pe foița de calc). Desena pe alte foi pentru a explica, unde vedea un sâmbure de gândire " te ajuta să găsești ideea, să o epurezi"[4]. Ceea ce am găsit deosebit de valoros este că arhitectul îi îndemna pe studenți să își pună întrebări, să crească complexitatea. Aflăm că un astfel de exemplu este faptul că în urma primirii temei de an, Alifanti îi îndemna să poziționeze proiectul într-un context.

Acest lucru lipsea din temă, legătura cu un existent. Arhitectul spunea că nu există pagină albă. Despre lectura contextului în practica de arhitectură pot sublinia o remarcă făcută de arhitect, amintită în cadrul mesei rotunde din noiembrie. Vorbind despre primăria de la Baia Mare, spune: Octav Doicescu ar fi urmat geometria dealului, dar "eu am vrut să explodez!"[5].

A studiat de-a lungul a opt ani exemple de biserici de lemn. În caiete desenează, își notează observațiile, aprecierea proporțiilor și critica restaurărilor nereușite și încearcă să deslușească logică constructivă, vine cu ipoteze pentru soluții structurale atipice pe care le descoperise în vizitele sale.

Revenind la bibliotecă, scrierile, cărțile, desenele și lecturile se întrepătrund: cărțile despre arhitectură romanică și gotică, revista Detail, manuale pentru înțelegerea structurilor complexe. Regăsim scrierile lui Corbusier, pentru care știm că Alifanti avea o mare apreciere, dar și cărți despre Scarpa, Kahn, Stirling, Tange. Prin citatul de mai jos putem înțelege legături dintre arhitecții de pe rafturile lui Alifanti și lucrările sale: "his affinity with the post-war internațional architects that tried to enrich and nuance the modernist stance becomes transparent when

[4.] Interviu #3 Ana Maria Zahariade, biblioteca Alifanti, youtube
[5.] Masa rotunda - Despre Mircea Alifanti, Sorin Vasilescu, Biblioteca Alifanti - youtube

Fotografie cu biblioteca în cadrul atelierelor, realizată de DG

looking at his reflections (a design theory of his own) that add richness and meaning to the work"[6].

Alifanti reflecta, scria despre arhitectura sa, o reitera. Spune în caiete că arhitectura lui nu este mai slabă pentru că simte nevoia să o explice, ci pentru că textul potențează desenul prin conviețuirea cu el[7].

Mircea Alifanti și-a construit mediul, metodele, un sistem de autoreflecție. Și-a menținut activ universul interior și căutările intelectuale într-un moment în care individualitatea și ieșirea din tipar nu era încurajată. A transmis unei întregi generații idei și sensibilități care rămân actuale și sunt fascinante și pentru o studentă la arhitectură 50 de ani mai târziu.

6. Professor's Alifanti's Notebooks, Ana Maria Zahariade, Radu Ponta
7. extras din caietul marcat cu litera R din 1971/72, Arhiva, Font, alifanti.ro